

BUYRAKNI VAZIFASI, TEKSHIRISH USULLARI, SHAMOLLASH BELGILARI VA UNI DAVOLASH USULLARI

Aminova Mohinur Normurod qizi

Toshkent Tibbiyot akademiyasi Termiz filiali 1-son

Davolash fakulteti 2-bosqich talabasi

aminovamohinur133@gmail.com

Nurmatov Abdurauf Choriyevich

Toshkent Tibbiyot akademiyasi Termiz filiali 1-son

Davolash fakulteti 2-bosqich talabasi

Xudoyberdiyev Javoxir Esonqul o'g'li

Toshkent Tibbiyot akademiyasi Termiz filiali 2-son

Davolash fakulteti 2-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

Buyrak patologiyasi bilan og'riqan bemorlarda kasallik o'z vaqtida aniqlansa, davolash ham samarali, ham arzonroq bo'ladi, shuning uchun yiliga bir marta buyraklar ultratovushli tekshiruvini o'tkazish, tegishli tahlillar topshirib turish tavsiya etiladi. Ayniqsa, xavf guruhida bo'lgan shaxslar, xususan gipertonik bemorlar, qandli diabet bilan kasallanganlar, semizlik va aterosklerozdan aziyat chekadiganlar bunga qat'iy rioya qilishlari kerak. Bizning bu maqolamiz ham buyraklarning vazifasi belgilari ya'ni buyrakning kasallanganida sodir bo'ladigan birinchi belgilari va uni davolash usullari haqida bo'ladi.

Kalit so'zlar: *Buyrak, Vazifasi, Tekshirish usullari, Belgilari, Shamollash belgisi, Davolash.*

Asosiy qism: Buyraklar lomber mintaqada joylashgan juftlashgan organlardir. Ularning asosiy vazifasi siydik hosil qilishdir. Buyraklar qonni ushlab turadi va eritropoetin ishlab chiqaradi. Asosiy tuzilish birligi - nefron - qon tomir qismi (glomeruli) va tubulalardan iborat. Birinchisi qonni filtrlash va asosiy siydik hosil bo'lishi uchun javobgardir. Ikkinchisi - organizm uchun zarur bo'lgan moddalarning reabsorbtsiyasida ishtirok etish. Oxir-oqibat, qayta ishlangan chiqindi mahsulot - ikkilamchi siydik qoladi. Agar biron bir bosqichda to'siq bo'lsa, u zaiflashadi. Bu siydikning sifat yoki miqdoriy tarkibining o'zgarishida ifodalanadi. Buyraklarni o'zingiz qanday tekshirishni tushunish uchun deyarli barcha bemorlarda bo'lgan diurez kasalliklari haqida bilishingiz kerak. Bu siyish istagining kamayishi yoki kuchayishi, siydik rangining o'zgarishi, hojatxonaga tez-tez yoki kamdan-kam tashrif buyurishi mumkin.

Siydik chiqarish tizimining patologiyasini aniqlashga imkon beruvchi ko'plab usullar mavjud. Tibbiy muassasalarda buyraklar maxsus namunalarda yordamida tekshiriladi, masalan, Zimnitskiy, Nechiporenko, Amburg bo'yicha tahlillar. Bu usullarning barchasi uzoq vaqtdan beri qo'llanilgan, shuning uchun ularning samaradorligi isbotlangan. Har bir namuna ma'lum bir funktsiyani baholash uchun kerak, masalan, Zimnitskiy bo'yicha tahlil filtrlash qobiliyatining buzilishini aniqlashga imkon beradi, Nechiporenkoga ko'ra - yallig'lanish reaksiyasi va gematuriya mavjudligi. To'g'ri tashxis qo'yish uchun buyraklarni instrumental tekshirish qo'llaniladi. Ushbu usullar ekskretor urografiya va biopsiyani o'z ichiga oladi. Oltin standart buyrak ultratovushidir. Ushbu usullarning har biri, agar kerak bo'lsa, shifokor tomonidan belgilanadi va muayyan patologiyalarni aniqlash imkonini beradi.

Buyrak kasalligi bor yoki yo'qligini tushunish uchun bemorning shikoyatlari mavjudligiga e'tibor berish kerak, ayniqsa siyishning chastotasi va o'zgarishi, siydikda qon va tungi diurezning ko'payishi kabi belgilar kuzatilsa. Muhim alomat lomber mintaqada, o'ngda yoki chapda pastki qorinda og'riqdir. Asosiy alomatlardan tashqari, tana haroratining keskin oshishi, umumiy zaiflik bo'lishi mumkin.

Ko'pincha buyrak kasalligi tonzillit, SARS, hipotermiyadan oldin bo'ladi. Belgilari shish va qon bosimi ortishi bo'lishi mumkin. Bu alomatlar glomerulonefrit bilan namoyon bo'ladi - turli shakllarga ega bo'lgan glomeruliyadagi yallig'lanish jarayoni. Shu munosabat bilan, belgilarning faqat bir qismi yoki hatto ulardan biri ustunlik qilishi mumkin. Shish borligida buyraklar qanday tekshiriladi? Avvalo, simptomning paydo bo'lishiga nima sabab bo'lganini aniqlash kerak. Agar ertalab shish paydo bo'lsa va ular teginish uchun yumshoq va iliq bo'lsa, unda siz nefrolog bilan maslahatlashishga borishingiz kerak.

Buyraklaringizning sog'lig'iga e'tibor berishingiz kerak. Shoshilinch ravishda shifokorni ko'rish va tekshiruvdan o'tish kerak. Ammo og'riq har doim ham yagona belgi emas, ular ko'pincha yallig'lanish paytida ikkinchi darajali alevlenmeler paytida paydo bo'lishi mumkin.

Kasallikning belgilari

Agar siz quyidagi 17 ta alomatlardan xavotirda bo'lsangiz:

1. Tez-tez siyish, ayniqsa kechasi, kechasi 2 martadan ortiq.
2. Siz siyish paytida og'riqni boshdan kechirasiz
3. Siydikdagi qon
4. Turli xil rangdagi siydik
5. Qopqoq aralashmalar mavjud
6. Siydikning yomon hidi
7. Qon bosimi 140/90 atrofida
8. Suvsizlanish
9. Buyrak paypaslanadi (odatda u umuman bo'lmasligi kerak)
10. Shish, shish paydo bo'ldi
11. Umumiy zaiflik va zaiflik
12. Harorat 37,5 darajaga ko'tarildi
13. Ichish uchun to'yinmagan istak
14. Siydik miqdorining kamayishi
15. Ishtahaning pasayishi

16. Og'irlikning pasayishi

17. Anemiya, oldingi qon yo'qotishsiz

• Tuzli, achchiq, go'shtli mahsulotlar va hokazolarni iste'mol qiling (iste'mol qilinadigan protein miqdorini nazorat qilishni unutmang, kuniga u 1 kg odam vazniga 0,7 grammdan oshmasligi kerak)

• Agar siz spirtli ichimliklarni, giyohvand moddalarni iste'mol qilsangiz

• Agar sizda qandli diabet yoki qizil yuguruk bo'lsa

• Buyraklar faoliyatini inhibe qiluvchi dorilarni qabul qilishda (masalan, Acyclovir, Biseptol, Aspirin diuretiklari)

Agar yuqoridagi alomatlardan biri sizni bezovta qilsa, shoshilinch ravishda siz uchun vakolatli tekshiruvni tayinlaydigan shifokorga murojaat qilishingiz kerak

Davolash usullari:

Nefrit: Buyrak yallig'lanishi ibuprofen (ibux) kabi yallig'lanishga qarshi dorilar bilan davolanadi.

Buyrak infeksiyasi: Siydik yo'llari infeksiyalari va pyelonefrit uchun ko'pincha antibiotiklar muammoni engish uchun ishlatiladi.

Buyrak toshlari: Ba'zi hollarda buyrakdagi kichikroq toshlar bilan (diametri 5-6 mm gacha) zararlangan odam siydik chiqarayotganda toshni chiqarib yuborishi mumkin. Bu darhol yaxshilanishga olib keladi. Kattaroq buyrak toshlarida toshni ezish uchun tovush to'lqinlari (ultratovush) yoki bosim to'lqinlaridan foydalanish mumkin - ammo ba'zi hollarda bu etarli emas, keyin jarrohlik aralashuv (jarrohlik) zarur bo'lishi mumkin.

Xulosa: Buyraklar chiqindilarni olib tashlash va suyuqlikni ushlab turish uchun javob beradigan ikkita organdir. Shuningdek, ular qon bosimini tartibga solishga, qizil qon hujayralarini ishlab chiqarishga, kislotani tartibga solishga va kaltsiy, natriy, kaliy va boshqa elektrolitlarga ta'sir qiluvchi gormonlar ishlab chiqaradi. Bu shuni anglatadiki, ular organizmdagi tuz va elektrolitlar tarkibiga bevosita ta'sir qiladi - bu organizmning to'g'ri ishlashi uchun juda muhimdir. Agar sida buyrak oragningiz og'riyotgan bo'lsa tezda shifokorga murojat qilishingiz kerak bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. <https://www.vondt.net/uz/qayerda-xafa-qilding/buyrak-buyragi-og%27rig%27i/>
2. <https://mymedic.uz/kasalliklar/urologiya/buyrak-kasalliklari/>
3. <https://fingernal.ru/uz/nail-care/kak-proveryayut-pochki-metody-issledovaniikotorymi-proveryayut/>
4. <http://nauchniyimpuls.ru/index.php/ni/article/view/271>
5. <https://interonconf.org/index.php/ger/article/view/103>
6. <https://interonconf.net/index.php/ca/article/view/2786>